

ΣΠΙΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

Διὰ μὲν τὰς Ἀθήνας Δραχ. ν. 6
Διὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ καὶ τὰς Ἐπαρχίας 7
Διὰ δὲ τὸ Ἐξωτερικόν φράγκα χρυσ. 8
Διὰ δὲ τοὺς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ τῆς Ἀνατολῆς
μετὰ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν 10
Οὐδεμία πληρωμὴ γίνεται ἄνευ ἀποδείξεως.
Πᾶσα δὲ ἀπόδειξις πληρωμῆς πρέπει νὰ ᾖ ἔντυπος καὶ νὰ
φέρῃ τὴν Ὑπογραφήν καὶ τὴν Σφραγίδα τῆς Διευθύνσεως.

Συντάσσεται ὑφ' ὅδς καὶ ἀνέκθετο δρους.

Ἐπιστολαί, ὡς καὶ πᾶν ἔγγραφον, ἐπιγράφονται

**Πρὸς τὴν Σύνταξιν τῆς Θρησκευτικῆς
ἐφημερίδος «Σιών» εἰς Ἀθήνας.**

Ἐκδίδεται τετράκις τοῦ μηνός.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις παρὰ τῇ Διευθύνσει τῆς θρησκευτικῆς ἐφημερίδος
Σιών (Παρὰ τῇ Ἀγ. Εἰρήνῃ, ὁδ. Καρόρη, ἀριθ. 7)

Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ παρὰ τοῖς κ. κ. ἀν-
ταποκριταῖς αὐτῆς.

Διατίθεται σύντομοι καὶ σύμφωνα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐφη-
μερίδος γίνονται δακταὶ πρὸς καταχώρησιν.

«Καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινα ἄλλον

ὁ Θεὸς ἐπιπέμψῃ κηδόμενος ὑμῶν»

Σωκράτης.

«Ἦξει ἐκ ΣΙΩΝ ὁ ρυόμενος . . . ἐκ γὰρ Σιών ἐξελεύσεται

νόμος, καὶ κρίνῃ ἀνά μέσον τῶν ἐθνῶν»

Ἡσαίας.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ.

Εἴπομεν ἐν τῷ προηγούμενῳ φύλλῳ, ὅτι ἡ ὑπερο-
χὴ τῶν Ἑλλήνων Μοναχῶν στηρίζεται ἐπὶ πολ-
λῶν, καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς δυνάμεως τοῦ αὐ-
στηροῦ ἀσκητισμοῦ· περὶ τούτου θέλομεν διαλά-
βει ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ περὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους
ἄρθρον ἡμῶν.

Εἶναι βεβαίως δύσκολον τὸ περιγράψαι λεπτο-
μερῶς καὶ ὑπὸ ὅλας τὰς ἐκτάσεις τὸν βίον τῶν
ἐρημιτῶν Μοναχῶν, οἵτινες, ἐκ μακροῦ ἤδη χρό-
νου ἀποκεχωρισμένοι ἐκ τῶν Μοναχικῶν Κοινοτή-
των, ζῶσιν ἐν τοῖς σπηλαίοις ἢ ἐν ταῖς κρύπταις,
ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐν τῶν κουφωμάτων τῶν δέν-
δρων, ἔτι δὲ καὶ ἐν τόποις ἀγρίοις καὶ ἀπροσπε-
λάστοις. Ἀρκετὸν θεωροῦμεν τὸ δοῦναι περιληπτι-
κὴν τινα περιγραφὴν τοῦ εἶδους τοῦ βίου τῶν
ἀσκητῶν ἐκείνων, ὅπως δύνανται πᾶς τις νὰ ἐν-
νοήσῃ καὶ τὰ ἰδιαίτερα, τὰ ὁποῖα παραλείπομεν.

Οἱ ἐρημίται ἐκεῖνοι παραδίδουσιν ἑαυτοὺς ἐκου-
σίως εἰς εἶδος τι βίου τῆς ἐσχάτης ἀθλιότητος,
ὅπερ εἶναι κατὰ γράμμα βίος μονάζοντος ἀνθρώ-
που, καὶ μηδεμίαν ἔχοντος σχέσιν ἐν τῇ πενιχρῇ
αὐτοῦ κρύπτῃ μετ' οὐδενὸς ἀπολύτως. Σύντροφοι
τοῦ ἀσκητοῦ ἐκεῖνου εἶναι αἱ ἀδιάλειπτοι προσευ-
χαὶ καὶ ἡ ἀπερίγραπτος νηστεία, ἐφαρμύλλως τῷ
ὄντι κατὰ πάντα τοῖς παλαιοῖς ἐρημίταις τῆς ἐν
Αἰγύπτῳ Θηβαίδος. Ἀλλὰ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν
πρέπει τις νὰ ὑποθέσῃ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶ-
ναι ἄγριοι· ἀπαγε! τούναντίον εἶναι ἄνθρωποι ἀ-
ξιόλογοι, εὐγενεῖς διαθέσεις καὶ λεπτότατα αἰσθη-
ματὰ φέροντες· εἶναι λίαν εὐπροσθήγοροι, καὶ ἐκτὸς
τῆς ἐρημικῆς αὐτῶν ὁπῆς κοινωνικώτατοι. Τέλος,
οἱ ἀσκηταὶ ἐκεῖνοι διακρίνονται διὰ τῆς γλυκύτη-
τος τοῦ χαρκατῆρος καὶ τῆς παιδικῆς, οὕτως εἰπεῖν,
ἀπλότητος, τὰ ὁποῖα εἶναι προνόμια τῆς ἀπαθούς
καὶ καθαρᾶς καρδίας καὶ τοῦ κατ' ἐξοχὴν ἰδεατοῦ
ἀληθῶς χριστιανοῦ ἀνθρώπου, αὐστηροῦ μὲν πρὸς
ἑαυτὸν, ἀγαθοῦ δὲ πρὸς τοὺς ἄλλους. Τινὲς τῶν
ἐν ταῖς κρύπταις ἀσκητῶν ἔχουσι καὶ διανοητικὴν
τινα ἀνάπτυξιν, καὶ εἶδος τι θεολογικῆς παιδείας.

Οἱ πλεῖστοι τῶν ἀσκητῶν ἐκείνων εἶναι Ἑλλη-
νες. Ὑπάρχουσιν ἐπίσης καὶ τινες Βούλγαροι, ἔτι
δὲ καὶ Ῥώσοι· ἀλλ' ἐὰν θέσωμεν κατὰ μέρος τὰς
πολιτικὰς ἰδέας καὶ τὸ σχίσμα τῶν Βουλγάρων ἀπὸ
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὰ ὁποῖα καθισ-
σιν ἐχθροὺς τοὺς Βουλγάρους, παρατηροῦμεν ὅτι
αὐτοὶ ὑπὸ πολλὰς ἐπὶ μὲν μάλλον ὁμοιάζουσιν πρὸς
τοὺς Ἑλλήνας ἢ πρὸς τοὺς Ῥώσους. Τοῦτο παρα-
τηρεῖται ὅχι μόνον εἰς τοὺς ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει Ἀ-

σκητὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀπλοὺς πολίτας,
Ἑλλήνας καὶ Βουλγάρους. Εἰς Βούλγαρος λ.χ., τυ-
χὼν εὐρωπαϊκῆς ἀναπτύξεως καὶ ἀνατροφῆς, ὁμοιά-
ζει πολλῷ περισσότερον πρὸς ἕνα Ἑλληνα τοιαύτης
ἀνατροφῆς τυχόντα, ἢ πρὸς ἕνα Ῥώσον τῆς αὐ-
τῆς ἐπίσης ἀναπτύξεως καὶ ἀνατροφῆς. Ἐν Βουλ-
γαρίᾳ ὁ ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τοῦ χαρακτή-
ρος αὐτοῦ καὶ διὰ τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων αὐτοῦ,
ἀσυγκρίτως περισσότερον ὁμοιάζει πρὸς τὸν Ἑλ-
ληνα χωρικὸν ἢ πρὸς τὸν Ῥώσον. Ὁ Βούλγαρος
Μοναχὸς καὶ ὁ Ἑλληὴν Μοναχὸς πλησιάζουσιν ἄλ-
λήλοις, καὶ ὁμοιάζουσιν ἀλλήλοις, οὐχὶ ἐκ τῆς ἀ-
μοιβαίας συμπαιδείας, ἀλλ' οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῆς
ἠθικῆς αὐτῶν φυσιογνωμίας· ἐνθ' ὃ Ῥώσος Μονα-
χὸς διαφέρει τοῦ Βουλγάρου Μοναχοῦ ὑπὸ πλεί-
στας ὁσας ἐπόψει.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραλείψωμεν νὰ ἐπιπροσθέσω-
μεν καὶ ὅτι, ὅλοι οἱ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει Ἐρημίται
Βούλγαροι ἀνήκουσιν εἰς τὴν παλαιὰν γενεάν· εἶ-
ναι τέκνα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, κατὰ τὴν ὁποίαν εἰς
τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν Τούρκων ὅλοι οἱ Ὀρθόδοξοι
Χριστιανοὶ τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους ἐθεωροῦντο
ὡς ἀπαρτιζόντες μίαν ἐθνικότητα ὑπὸ τὸ ὄνομα
Roum Millet, καὶ καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ Βούλγαροι
καὶ οἱ Ἕλληνες ἀνταπεκρίνοντο διὰ τῆς κοινῆς
μεταξὺ αὐτῶν προσηγορίας *Χριστιανὸς Ὀρθόδοξος*.
ἐκείνης τῆς ἐποχῆς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἶναι οἱ ἐν
τῷ Ἁγίῳ Ὄρει ὑπάρχοντες σήμερον Βούλγαροι
ἀσκηταί, πρὸ τοῦ σχίσματος καὶ πρὸ τῶν πολιτι-
κῶν διενέξεων μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων.

Ἡ ἔρις, ἥτις ἀνεφύη μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλ-
γάρων, καὶ ἥτις ἐπήνεγκε τὸ σχίσμα, τὸ ὁποῖον
τόσον μῖσος ἀνέπτυξε πρὸς ἐκείνους καὶ τάνάπα-
λιν ἀπὸ τοῦ 1872, δὲν ἔσχε τὰ αὐτὰ ἀποτελέ-
σματα καὶ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων
Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, διότι οἱ πλεῖστοι
τῶν Βουλγάρων Μοναχῶν ἐμμένουσιν εἰς τὰ πρὸ
τοῦ σχίσματος καθεστῶτα· ἀλλὰ καὶ οἱ Ἕλληνες
Μοναχοὶ δὲν δίδουσιν τόσην προσοχὴν εἰς τὰς με-
ταξὺ Ἑλλήνων καὶ τῶν καλουμένων Πανσλαβιστῶν
διαμάχας, ὅσην δίδουσιν εἰς τὰς αὐστηρὰς νη-
στείας, εἰς τὰς διηνεκεῖς προσευχὰς, εἰς τὰς ἐκ-
κλησιαστικὰς τελετὰς, καὶ ἐν γένει εἰς τὰς ὀριμέ-
νας καὶ κανονικὰς ἐργασίας τοῦ Μοναχισμοῦ. Δυ-
νάμεθα δὲ ἐν πεποιθήσει νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ πλεῖ-
στον μέρος τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐὰν
δὲν ἄγνοεῖ, βλέπει ὅμως μετὰ ψυχρότητος τὰ πο-
λιτικὰ ταῦτα ζητήματα καὶ τὰς ἐξωτερικὰς συζη-
τήσεις, διότι ὁ προορισμὸς αὐτῶν εἶναι τοιοῦτος.
Ὁμολογουμένως, ἡ ἀναχώρησις αὐτῶν εἰς τὸ Ἀ-

γιον Ὄρος καὶ ἡ ἀρνησις τοῦ κόσμου καὶ παρὰ τῶν
Ἑλλήνων καὶ παρὰ τῶν Βουλγάρων, δὲν ἠδύνατο νὰ
ἔχῃ ἀντικείμενον τὰ ἑλληνοσλαβικὰ ζητήματα, ἢ
τὴν πολιτικὴν τῆς Βουλγαρίας ἢ τῆς Ἑλλάδος ἀπέ-
ναντι τῆς Τουρκίας, ἀλλ' εἶχε καὶ ἔχει ἀντικείμε-
νον τὴν σωτηρίαν τῆς ἰδίας ψυχῆς, καὶ συνεπῶς τὰ
θρησκευτικὰ ζητήματα καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς
ἱεροτελεστίας. Ἀνθρώποι ἐπισκεψάμενοι τὸ Ἅγιον
Ὄρος κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας τῶν μεταξὺ Ἑλλή-
νων καὶ Βουλγάρων πολιτικῶν διενέξεων, καθ' ἃς
καὶ ἡ ἐκατέρωθεν δημοσιογραφία ἐμαίνετο ἐν Κων-
σταντινουπόλει, διηγούντο ὅτι οἱ ἐν Ἀθῶνι Μο-
ναχοὶ, ἀνεπτυγμένοι ἢ ἀμαθεῖς, πλούσιοι ἢ πτω-
χοί, ἐδείκνυν μετ' ἀπιστεῦτον ψυχρότητος, ὅτι
δὲν εἶχον καθόλου διαθέσιν νὰ ἀναμείξωσι τὰ πολι-
τικὰ πάθη καὶ μίση ἐν τῷ μυστικισμῷ καὶ ἐν τῷ
ἀγῶνι τῆς Μοναστικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως.

Δὲν πρόκειται βεβαίως νὰ ὑποστηρίξωμεν, ὅτι
πάντες οἱ Μοναχοὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐφθασαν εἰς
τὴν πλήρη Χριστιανικὴν τελειότητα· ἀπαγε! διότι
καὶ αὐτοὶ ἔχουσι τὰ προσωπικὰ αὐτῶν συμφέροντα,
τὰ ἀνθρώπινα αὐτῶν πάθη, καὶ συνεπῶς ὑποπί-
πτουσι καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ ἀνθρώπινα σφάλματα, ὡς
τοῦτο συμβαίνει πάντοτε, ἔτι δὲ καὶ κατ' αὐτὰς
τὰς ἡμέρας τῆς ἀκμῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ συνέβαι-
νεν. Ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὡς ἡ πείρα ἐπι-
βεβαιῶν, ὅτι καὶ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ,
ἄνθρωποι θυσιάσαντες τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν τῷ
κόσμῳ, ὅπως φθάσωσιν εἰς τὴν ἰδανικὴν τελειό-
τητα, μεθ' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πάθη καὶ τὰς φυ-
σικὰς ἀδυναμίας, ἃς φέρουσιν μεθ' ἑαυτῶν, ἐπιτυγ-
χάνουσιν εὐκολώτερον τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῶν σκοποῦ,
ὅστις εἶναι ἡ ἐγγυτέρα προσέγγισις εἰς τὸν καθα-
ρῶς εὐαγγελικὸν βίον. Καὶ ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὄρει λοι-
πὸν, ὡς καὶ ἀπανταχοῦ, λαμβάνουσι χώραν διχό-
νοιαι, ἀδικίαι, πλάναι καὶ ἀπάται μεταξὺ τῶν
Μοναχῶν· ἀλλ' αἱ μεταξὺ αὐτῶν διαφωνίαι, αἱ
συζητήσεις καὶ αἱ διαμάχαι δὲν ἔχουσι μέχρι τῆς
σήμερον ὡς καθαρὸν ἀντικείμενον οὔτε τὸν Ἑλλη-
νισμόν, οὔτε τὸν Βουλγαρισμόν, οὔτε τὸν Σλαβι-
σμόν, ἀλλ' ἔχουσιν, οὕτως ἢ ἄλλως, συμφέροντα
κοσμικὰ, ἀνθρώπινα, ἀποβλέποντα εἰς τὰ ἥθη
καὶ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ μοναστικοῦ βίου. Ἡ
ἐκλογὴ νέου Ἡγουμένου μάλλον αὐστηροῦ ἢ μάλ-
λον συγκαταβατικοῦ, τὸ ζήτημα τῆς ἡμερησίας
τροφῆς καὶ τῶν ἄλλων ἀναγκῶν τοῦ βίου, ἡ ἀνί-
δρυσις νέου τινὸς Ναοῦ ἢ προσευκτηρίου οἴκου,
ἡ ἀναθεώρησις καὶ ὁ ἐλεγχος τῶν κοινῶν εἰσο-
δημάτων καὶ δαπανῶν, ἡ μάλλον ἢ ἥττον αὐστη-
ροτέρα τήρησις τῶν ἀρχαίων ἡθῶν καὶ ἐθίμων, ἢ
ἡ κατὰ τι μεταρρυθμίσεις καὶ ἀποδοχὴ νέων ἀρ-

θρῶν ἐν τῷ Μοναχικῷ συντάγματι, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶναι συνήθως τὰ ἀντικείμενα, τὰ δυνάμενα νὰ ἀναπτύξωσι συζητήσεις καὶ ἐριδας φυσικὰς μεταξὺ τῶν Μοναχῶν, μεταξὺ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ζῶσι κατὰ τὸ πλεῖστον, οὐχὶ ὡς ἐρημίται καὶ ἀσκηταί, ἀλλ' ἐν κοινωνίᾳ, ἀποτελοῦντες ἰδιαιτέρας κοινότητας. Ὁφείλομεν δὲ νὰ ἐπιπροσθέσωμεν, ὅτι μικρὰ ζητήματα καὶ ἀσήμενοι διχόνοιαι, αἵτινες ἀναφύονται κατὰ καιροὺς ἐν τοῖς Μοναστηρίοις, προσενοῦσι μεγαλητέρας ἐντυπώσεις, καὶ ἀδικοῦσι πολλῶν περισσώτερον τὸν μοναστικὸν βίον, ἢ αἱ μεγαλύτεραι συζητήσεις περὶ ὑψηλῶν καὶ σπουδαίων πραγμάτων, ὅταν τὰ μικρὰ ἐκείνα λαμβάνωσι χαρακτῆρα ἐπιθετικὸν κατὰ τοῦ θρησκευτικοῦ βίου, ἢ ἀνατρεπτικὸν κατὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μοναχισμοῦ, ἐνῶ κατ' ἀρχὴν τοιαῦτα δὲν ἦσαν.

Τέλος, τὸ ὅρος "Ἀθως μένει καὶ θὰ μένη ἄξιον τοῦ παλαιοῦ αὐτοῦ ὀνόματος "Ἁγιον Ὄρος", ἐν ὅσῳ οἱ ἐπ' αὐτοῦ κάτοικοι Μοναχοὶ μένουσι ξένοι τῆς ιδέας τοῦ Βουλγαρισμοῦ, τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τοῦ Ῥωσισμοῦ καὶ πάσης ἄλλης τοιαύτης τάσεως, ὁμολογουμένως γενναίων ἐθνικῶν ιδεῶν καὶ πατριωτικῶν αἰσθημάτων, ἀλλὰ ξένων καθ' ὁλοκληρίαν εἰς τὸ καθαρὸς ἰδανικὸν τοῦ Χριστιανικοῦ βίου τῶν Μοναχῶν τοῦ ὅρους "Ἀθως". Τοῦτο δὲ τὸ ἰδανικὸν τῆς μάλλον ἢ ἥττον τελειότητος τοῦ Εὐαγγελικοῦ βίου συνίσταται εἰς τὴν αὐστηρὰν τήρησιν τῶν ἀρχῶν τοῦ Μοναχισμοῦ, εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς μετάνοιας, εἰς τὰς διηκεῖς προσευχὰς καὶ δεήσεις εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν. "Ἄς ἐλπίζωμεν, ὅτι ὁ ἅγιος βίος τῶν ἐπὶ τοῦ "Ἀθως Μοναχῶν θέλει καταστήσῃ ἐκαστοτὴ ἀπραγματοποίητον πᾶσαν ἐξωτερικὴν ἐθνικὴν ἐπέμβασιν, ἥτις δύναται νὰ εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος καὶ ἀνατρεπτικὴ αὐτοῦ τοῦ ὑψηλοῦ σκοποῦ, ὅστις ἀπὸ αἰώνων ἤδη συνήθρισε χιλιάδας Μοναχῶν ἐπὶ τοῦ ὅρους ἐκείνου. Ἐπὶ πλέον ἡ παρούσα Ὀθωμανικὴ ἐξουσία διὰ τοῦ Καϊμακάμη ἐπὶ τοῦ "Ἀγίου" Ὄρους δύναται ἐπὶ πολλὴ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ καθεστῶτος, ὅταν αὐτὴ κατὰ καιροὺς ἐνεργῇ ἀπαθῶς καὶ ἀμερολήπτως, ὅταν ἴσταται ὅλως οὐδετέρα, καὶ διαβιβάσῃ τὰς μάλλον εἰλικρινεῖς πληροφορίας εἰς τὴν κεντρικὴν διοίκησιν τῆς Θεσσαλονίκης ἢ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπως καὶ αὕτη ἀμερολήπτως καὶ ἀπαθῶς ἐπεμδαίνῃ καὶ ἐνεργῇ ἐκαστοτὴ ἐπὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν Μοναχικὴν ἐκείνην Κοινότητα.

Εὐχῆς ἔργον τέλος πάντων εἶναι, καὶ εὐτύχημα διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν θὰ ἐθεωρεῖτο, ἵνα πάντοτε ὁ Μοναχικὸς πληθυσμὸς, ὁ ζῶν ἐπὶ τοῦ "Ἀγίου" Ὄρους, μὴ ἀναμίσχῃ ποτὲ τὸν ὑπερκόσμιον αὐτοῦ βίον εἰς συμφέροντα πολιτικὰ καὶ ἐθνικὰ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οὐδεμίαν ἐξωθεν ἐθνικὴν πρέπει νὰ συλλάβῃ ἰδέαν νὰ ὑπηρετήσῃ ἐπὶ τοῦ ἁγίου ἐκείνου μέρους πολιτικὸς σκοπός, ὥστε νὰ ἀναπτύξῃ ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐκείνοις πολιτικὰ καὶ ἐθνικὰ πάθη καὶ συμφέροντα. Εἶναι βεβαίως ἀνθρώποι καὶ ἐκεῖνοι, φέροντες ἀνθρώπινα πάθη καὶ φυσικὰς ἀδυναμίας, ἀλλὰ τὰ πάθη αὐτῶν πρέπει νὰ περιορίζωνται, ὡς μέχρι τοῦδε, εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα, καὶ οὐχὶ εἰς Βουλγαρικὰ, ἢ Ῥωσικὰ, ἢ Ἑλληνικὰ ἐθνικὰ ζητήματα. Εἴθε, εἴθε, τρεῖς εἴθε, ἐν τῷ ἁγίῳ τουλάχιστον ἐκείνῳ ὅρει "Ἀθωνι νὰ διατηρηθῇ, ὡς ἱερὰ παρκαταθήκη καὶ ὡς ὑπόδειγμα εἰς τὸ μέλλον διὰ τὸν ὑπόλοιπον κόσμον, ἡ ὑψηλὴ, ἡ ἐξοχὴ, ἡ ἀνεκτίμητος διὰ τὸν κόσμον ἐκείνη ῥήτρα τῶν πρώτων κηρύκων τοῦ Σωτηρίου Χριστιανικοῦ θρησκευματος, ὅτι ἀπέναντι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ «οὐκ ἐνὶ Ἰουδαίῳ, οὐδὲ Ἑλλήνι» οὐκ ἐνὶ δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἐνὶ ἄρσεν καὶ θήλυν πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἑστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ', 28.).

Τὸ Λεξικόν, ὡς καὶ ἡ Συμφωνία τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς Ἀγίας Γραφάς, ἀναβάλλονται εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον δι' ἑλλειψιν χώρου.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ(α).

Η ΑΓΙΑ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ.

«Θαβὼρ καὶ Ἑρμῶν ἐν τῷ ὀνόματι σου ἀγαλλιάσονται». *Ψαλμ. πη'.*

Χίλια καὶ ἐπέκεινα ἔτη πρὸ τοῦ ὑπερφύουτος γεγονότος ἐπὶ τοῦ ὅρους Θαβὼρ, ὁ Ψαλμωδός, ἐν προφητικῷ πνεύματι τὴν δόξαν τῆς ἱερᾶς τοῦ Κυρίου Μεταμορφώσεως διαβλέπων, ἐξαλλὰς ὑπὸ οὐρανοῦ χαρᾶς, ὥσπερ τῷ ὑπερφύουτῳ γεγονότι τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως περιστάμενος, ὁρίζει ῥητῶς τὰ ὅρη, τὰ μακάρια ἐκεῖνα ὅρη τῆς Παλαιστίνης, ἅτινα θέλουσι καταζωσθῇ τοιαύτης λαμπρότητος καὶ τοιοῦτου ἀνεκράστου θεοῦ θαύματος. Θαβὼρ, λέγει, καὶ Ἑρμῶν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου θέλουσιν αἰσθανθῇ τὴν ὑψίστην, τὴν μεγίστην καὶ ἀνεκράστον ἀγαλλίαν. «Θαβὼρ καὶ Ἑρμῶν ἐν τῷ ὀνόματι σου ἀγαλλιάσονται».

Καὶ τῶν ἐπὶ Ἰθ'. ἡδὴ αἰῶνας, ἀπὸ παντὸς τῆς γῆς σημείου ἀναχωροῦσιν οἱ εὐσεβεῖς προσκυνηταί, ὅπως προσκυνήσωσι τὸ ὅρος τοῦτο τὸ ἅγιον, τὸ μεμονωμένον ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῆς Γαλιλαίας ὑψόμενον, ὅπερ εἶναι, οὕτως εἰπεῖν, τὸ μέγα καὶ θεόδητον θυσιαστήριον, ἀφ' οὗ ὁ Πατὴρ ἔδειξεν εἰς τὸν κόσμον τοῦ Υἱοῦ τὴν λαμπρότητα, καὶ τὸ δεῦτερον ἀνεκράσεν αὐτὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ Υἱόν. «Οὗτός ἐστιν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα» αὐτὸ ἀκούετε».

Ἡ ἱερὰ Μεταμόρφωσις.

Ἦδη πολλάκις ὁ Κύριος κεκαλυμμένως πῶς ὠμίλει πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ Σταυρικοῦ θανάτου. Ἐξ ὅμως ἡμέρας πρὸ τῆς Μεταμορφώσεως ἤρξατο σαφέστατα νὰ ἀποκαλύπτῃ εἰς αὐτοὺς τὰ μέλλοντα νὰ συμβῶσιν εἰς αὐτόν. «Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἀρχιερέων, καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι» (Ματθ. 15', 21). Ὁ Πέτρος ἀκούσας ταῦτα ἀπέτρεπε τὸν Ἰησοῦν τοῦ νὰ ἀπέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, εἰς ἣν ἐμελλε νὰ ὑποστῇ τὰ φρικτὰ πάθη ταῦτα, «Ἰλεός σοι, λέγων, Κύριε, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο». Ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ ἐπέπληξε τὸν Πέτρον αὐστηρῶς, ὅτι οὐ φρονεῖ τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων, εἶπε τοὺς ἀξιωματικὸν ἐκείνους λόγους, οἵτινες προεκάλεσαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως, ὅπως δεῖξῃ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ τὴν δύναμιν καὶ λαμπρότητα τῆς ἐαυτοῦ Θεότητος, καίτοι μέλλον πολλὰ παθεῖν, ὡς ὁ ἔσχατος καὶ τὰ μάλιστα ἐγκαταλειμμένος μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. «Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. Ἐτις θέλει ὀπίσω μου ελθεῖν, ἀπαρνησάτω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. Ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν (διὰ τὸν κόσμον), ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὕρησιν αὐτήν (ἐν τῇ αἰωνιότητι). Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; Μὲλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ».

¶(α) Ὁ ἀξιότιμος κ. Γ. Λαμπάκης, μόλις ἐπανελθὼν ἐκ τῆς εἰς Χαλκίδα ἀποστολῆς αὐτοῦ, καὶ ὀλίγιστος μόνον ἡμέρας μέλλων νὰ διέλθῃ ἐν Ἀθήναις, εὐχερεστήθη, καίτοι ὑπὸ ποικίλων τῆς ἐν τοῖς ἀνακτόροις θέσεως αὐτοῦ ἀγχιολιῶν περιστοιχούμενος, νὰ οἰκονομήσῃ ὅρας τινας, ἵνα συνεχίσῃ τὰ ἐν τῇ «Σιῶν» περὶ Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας ἀξιόλογα ἄρθρα αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ ἀπέστειλε τῇ Διευθύνσει κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς ἀποδόσεως τῆς ἑορτῆς τὸ ἀνὰ χεῖρας περὶ τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως ἄρθρον. Ἐκφράζοντες αὐτῷ καὶ δημοσίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν, δι' ἣς πρὸς τὴν «Σιῶν» τρέφει εὐμενεῖς διαθέσεις, συγχρόνως ἐκφέρομεν καὶ τὴν λύπην ἡμῶν, ὅτι ἐνεκα σωρεύσεως ποικίλης ὕλης, οὕτε εἰς τὴν ἐμπροσθοῦσαν θέσιν, ὡς ἄλλοτε, οὕτε καὶ ὁλόκληρον ἡδυνήθημεν νὰ τὸ κατωφύσωμεν, ἀλλ' ἡναγκάσθημεν νὰ διακόψωμεν αὐτὸ κατὰ τὸ ἡμῖς σχεδόν, ἐπιφυλαττόμενοι εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον νὰ δημοσιεύσωμεν καὶ τὸ ὑπόλοιπον.

Σ. Δ. Σ.

τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰς τὶνες τῶν ὧν ἔσται ὁ τὸν (Πέτρος, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης), οἵτινες οὐ μὴ γένησονται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ» (ἕως ἂν ἴδωσι τοῦτον ἐν τῇ ἀρρήτῳ δόξῃ τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως) (Ματθ. 15', 25—28.).

Καὶ τῶν ἐν μετὰ ἑξ ἡμέρας (Ματθ. 15', 1.), μικρὸν πρὸ τοῦ πάθους αὐτοῦ, ἐνῶ ἡ ἡμέρα ἤδη ἔκλινε πρὸς τὴν ἐσπέραν, «Παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀναγέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκά ὡς τὸ γῶς. Καὶ ἰδὼν, ὤφθησαν αὐτοῖς Μωσῆς καὶ Ἡλίας μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες» (Ματθ. 15', 1—3).

Τότε ὁ Πέτρος ἐκθαμβὸς ἐκ τῆς μεγαλοπρεποῦς καὶ ἀρρήτου ταύτης δόξης τοῦ Ἰησοῦ, Κύριε, λέγει, ἅς μὴ κατέλθωμεν πλέον εἰς τὸν κόσμον, ἅς μὴ ἀναμιχθῶμεν πλέον μετὰ τῶν ἀναρτωλῶν ἀνθρώπων, οἵτινες, ὡς γινώσκεις, θέλουσι νὰ σὲ ἀποκτείνωσι. «Καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι», τρεῖς εἰσθε ἡδὴ ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου, τὰ ἔξοχα πρόσωπα. «Εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηναίς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῇ μίαν, καὶ ἱὸν Ἡλίας».

Ἐνῶ δὲ ὁ Πέτρος κατενθουσιασμένος ἔλεγε ταῦτα, «Ἐν αὐτοῦ λαλοῦντος, λέγει ἡμῖν ὁ ἱερὸς Εὐαγγελιστής, Ἰδὼν, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκέλασεν αὐτούς· καὶ ἰδὼν, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε» (Ματθ. 15', 5.).

Οὕτω, κατὰ τὸν ἱερὸν Εὐαγγελιστὴν, ἔχει τὸ μέγα θαῦμα τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως, ὅπερ ὁ Κύριος ἐνετείλατο τοῖς μαθηταῖς ὅπως μηδενὶ εἰπωσιν, ἕως οὗ ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. «Καὶ καταβαίνοντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Μηδενὶ εἰπῆτε τὸ ὅραμα, ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ» (αὐτόθι 9.).

Μωσῆς καὶ Ἡλίας.

Μικρὸν πρὸ τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως καὶ ἀμέσως πρὸ τῆς ἀνωτέρω διδασκαλίας, ὁ Ἰησοῦς διατρίβων εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. «Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι»; οἱ δὲ μαθηταὶ εἶπον αὐτῷ· ὅτι οἱ μὲν ἐκλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς Ἰωάννην τὸν Βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ ὡς τὸν Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν (Ματθ. 15', 13—14.). Ὅπως λοιπὸν ἔνθεν μὲν καταδειχθῇ, ὅτι ὅλως ἄλλος ἐστὶν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὅλως ἄλλοι οἱ ἀνωτέρω προφῆται, πρὸς οὓς παρωμοιοῦν αὐτόν, ἔνθεν δὲ δηλωθῇ ἐν τῷ φοβερῷ τούτῳ ὀράματι ἡ συμπλήρωσις, συνένωσις καὶ συμφωνία τῆς Καινῆς Διαθήκης μετὰ τῆς Παλαιᾶς, τοῦ μὲν Μωϋσέως Νομοθέτου ὄντος τοῦ Ἰσραὴλ, τοῦ δὲ Ἡλιοῦ ὄντος τοῦ φοβεροῦ ἐκείνου ἐκτελεστοῦ τοῦ νόμου, διὰ τῆς σφαγῆς τῶν πεντήκοντα ἱερῶν τῆς αἰσχύνης, ὠφθησαν τοῖς μαθηταῖς αἱ ἀνωτέρω τῆς Π. Διαθήκης ἀκρότητες, καὶ συνελάλουν μετὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὁ μὲν Μωσῆς ἀνελθὼν ἐκ τοῦ Ἀδου, ἔνθα ἀπὸ 1569 ἐτῶν κατέκειτο, ὁ δὲ Ἡλίας κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ, ὅπου πρὸ 895 ἐτῶν εἶχεν ἀναληφθῇ ὑπὸ πυρίνου ἀρπαγῆς ἄρματος, πρὸς δὴλωσιν ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἦν Κύριος νεκρῶν καὶ ζώντων, ζωῆς καὶ θανάτου τὴν ἐξουσίαν ἔχων. Τί δὲ συνελάλουν μετὰ τοῦ Σωτῆρος μανθάνομεν παρὰ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. «Οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἐξοδὸν αὐτοῦ, ἢν ἐμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ» (Λουκ. 9', 31.), ἥτοι συνωμύλουν περὶ τοῦ πάθους καὶ τοῦ σταυρικοῦ αὐτοῦ θανάτου, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἐμελλε νὰ γίνῃ ἐν τῇ ἀγίᾳ πόλει Ἱερουσαλὴμ.

Τινὲς τῶν κωδίκων ἀντὶ «τὴν ἐξοδὸν» ἔχουσι «τὴν δόξαν αὐτοῦ»· ἀλλὰ καὶ οὕτω, ὁ Σταυρὸς τοῦ Κυρίου νοεῖται, διότι οὗτός ἐστιν ἡ μεγίστη καὶ ὑψίστη δόξα τοῦ Κυρίου (Ἐβρ. 6', 9. Πρβ. Χρυσός. τόμ. Ζ'. σ. 567. Ζυγαδινὸς τόμ. Α'. σ. 332.).

«Ο χρόνος, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ Μεταμόρφωσις»

Ἐκ τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ «Ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὑπὸ διαγρηγορήσαντες ὅτι εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνοστῶτας αὐτῷ» (θ', 32), οὐδεμία ἀμφιβολία μένει, ὅτι τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως ἐγένετο ἐν καιρῷ νυκτός ἐπὶ τοῦ ὄρους τούτου τοῦ ἁγίου. Καὶ κατὰ μὲν τὸν Ματθαῖον καὶ Μάρκον, εἶχον παρέλθει ἑξ ἡμέραι ἀπὸ τῆς περὶ τοῦ πάθους αὐτοῦ ομιλίας τοῦ Κυρίου. «Καὶ μεθ' ἡμέρας ἑξ» (Ματθ. ιζ', 1. Μάρκ. θ', 2.), κατὰ δὲ τὸν Εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν «ὥσει ἡμέραι ὀκτώ» (θ', 28.). Ἡ χρονικὴ αὕτη διαφορὰ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι, οἱ μὲν δύο πρῶτοι Εὐαγγελισταὶ λαμβάνουσιν ὡς ὅριον τὰς μεταξὺ μόνον ἡμέρας (terminus ad quem), ὁ δὲ ἱερός Λουκᾶς προστίθῃσι καὶ τὰς δύο ἡμέρας ἡμέρας (terminus a quo. Sattler. σ. 117. σημ. 4. Εὐγ. Βουλγ. Ἑκατοντ. σ. 65. Ζυγαδ. τόμ. Α'. σ. 328).

Κατὰ Νικόδημον τὸν ἀγιορείτην, τὸ θαῦμα τῆς Μεταμορφώσεως ἐγένετο 40 ἀκριβῶς ἡμέρας πρὸ τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον· ἐπειδὴ δὲ ὡς χαρμόσυνος ἑορτὴ ἐτάραττε τὸ πένθος τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, διὰ τοῦτο ἡ ἑορτὴ αὕτη μετετέθη εἰς τὴν 6 Αὐγούστου, ὅπως σχετισθῇ μετὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Σταυροῦ, τῇ ἰδ' Σεπτεμβρίου, ἀφ' ἧς 40 ἀκριβῶς ἀπέχει ἡμέρας.

Τὴν γνώμην ὅμως ταύτην ὡς ἐσφαλμένην πολυμαθῶς, πλὴν ὅλως βανύσως, ἐξήλεγξεν Δωρόθεος ὁ Εὐελπίδης ἐν ἰδίᾳ περὶ τῆς ἱερᾶς Μεταμορφώσεως διατριβῇ, δημοσιευθείσῃ ἐν τέλει τῆς νέας ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Νικολαΐδου Φιλαδελφείως ἐκδόσεως τοῦ Συναξαριστοῦ (1868. σ. 370—383), ἐν ᾗ οὗτος ὡς πραγματικὸν χρόνον τῆς ἑορτῆς δέχεται τὸν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἡδὴ καθιερωμένον χρόνον, ἥτοι τὴν 6 Αὐγούστου.

Καθιέρωσις τῆς ἑορτῆς.

Ἡ ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας, διότι αἱ Ἀποστολικαὶ Διαταγαὶ οὐδὲν περὶ αὐτῆς ἀναφέρουσιν. Δύο δὲ λόγοι τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν θεωροῦνται ὡς νόθα τοῦτου ἔργα (Πατρ. τόμ. 61. σ. 713. 721.).

Κατὰ τὸν Ε'. ὅμως αἰῶνα μεταξὺ τῶν λόγων τοῦ ἱεροῦ Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας († 444) εὐρίσκομεν ἕνα «Εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Πατρ. τόμ. 77. σ. 1009). Ὡσαύτως καὶ παρὰ τῷ Πρόκλῳ († 446) (Πατρ. τόμ. 65. σ. 764), ὡς καὶ παρὰ Βασίλειῳ Σελευκίᾳς († 458. Πατρ. τόμ. 85. σ. 452.), εὐρίσκομεν λόγους εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, ἐξ οὗ δὴλον ὅτι ἡδὴ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ ἑορτὴ αὕτη ἦν πλέον γνωστὴ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς Χριστιανικῆς Ἑορτολογίας. Ὡσαύτως βραδύτερον εὐρίσκομεν λόγους εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην παρὰ τῷ Ἀνδρέᾳ Κρήτης († 675. πρβ. Πατρ. τόμ. 97. σ. 932.), καὶ δύο ἐτέρους παρὰ τῷ ὕμνογράφῳ τῆς ἑορτῆς ταύτης Ἰωάννῃ τῷ Δαμασκηνῷ (Πατρ. τόμ. 96. σ. 545 καὶ 848.).

Ἐνῶ δὲ ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία ἡδὴ ἀπὸ τοῦ Ε'. αἰῶνος ποιεῖται μνηαὶν τῆς μεγάλης ταύτης δεσποτικῆς ἑορτῆς, ἐν τῇ Δυτικῇ Ἐκκλησίᾳ μόλις τῷ 1457 ὁ Πάπας Κἀλλιστος ὁ Γ'. διέταξε γενικῶς νὰ τελεσθῇ ἡ ἑορτὴ αὕτη, οὐσα ἕως τότε παρ' ὀλίγοις γνωστὴ· καὶ τοῦτο εἰς ἀνάμνησιν τῆς κατὰ τῷ 1456 Αὐγούστου 6 ἐν Βελιγραδίῳ κατὰ τῶν Τούρκων νίκης (Siegel τόμ. IV. σ. 590). Ὀνομάζεται δ' αὕτη ἐν τῇ Ἑορτολογίᾳ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας «Festum Transfigurationis» ἢ «Patefactionis» (=ἀναδείξεως) Jesu Christi in Thabor».

Παρ' ἡμῖν ἐν τινι ἀρχαίᾳ ἐκδόσει τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου (ἔτους 1560), ἡ ἑορτὴ αὕτη σημειοῦται οὕτως· «Ἡ φρικτὴ μεταμόρφωσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Κατὰ τὴν ἑορτὴν ταύτην οἱ Αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου μεθ' ὅλης τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῶν

ἀκολουθίας μετέβαινον εἰς τὴν ἐν Βυζαντίῳ σεβασμίαν Μονὴν τοῦ Σωτῆρος ἢ Παντοκράτορος (Κωδ. Κουρ. σ. 81. Πασπ. Βυζ. Μελέτ. σ. 309).

Τὰ περὶ τοῦ Θαβώρ καὶ Ἑρμῶν κτλ. ἀναβάλλονται εἰς τὸ ἐπόμενον φύλλον.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Ζ' ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΖΑΚΥΝΘΟΥ.

Ἱεροσόλυμα 8 Ἀπριλίου 1888.

Κύριε Διευθυντὰ τῆς «Σιῶν».

Πλήρης συγκινήσεως ἔκλινε γόνυ, καὶ ἠσπασθὴν τὸν τάφον τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸν φρικτὸν Γολγοθᾶν, ἐφ' οὗ ἐπήχθη ὁ Σταυρὸς τῆς ἐξιλαστικῆς ὑπὲρ τοῦ κόσμου θυσίας. Τρὶς μέγροι τοῦδε κατέβησαν εἰς τὸν Νάον τῆς Ἀναστάσεως, τοῦ ὁποῦ τοῦ καθέκαστα θέλω περιγράψαι προσεχῶς.

Ἦδη ἐξακολουθῶ τὴν περιληπτικὴν ἱστορίαν τῆς ἁγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ πλήρης καταλήψις ἐκάστου μέρους. Συνεχίζω λοιπὸν τὴν προηγουμένην μου ἐπιστολήν.

Κατὰ τὸ 614 ὁ βασιλεὺς τῶν Περσῶν Χοσρόης, τῇ συμπράξει 26,000 Ἑβραίων ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλὴμ, καὶ κατέστρεψεν ὅλα τὰ Χριστιανικὰ οἰκοδομήματα. Πλείστους ὅσους ἀπήγαγεν αἰχμαλώτους, μεταξὺ τῶν ὁποίων 80,000 Χριστιανούς, οὓς καὶ ἐπώλησεν εἰς τοὺς Ἑβραίους, οἵτινες ἀγοράσαντες κατέσφαξαν αὐτούς, ἀλλ' οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Κοραίου μετὰ εἴκοσι δύο ἔτη ἐγένοντο κύριοι τῆς Συρίας καὶ τῆς Περσίας, ἐπολιόρκησαν δὲ καὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ. Ἀλλ' ὁ Πατριάρχης Σωφρόνιος ἐπὶ κεφαλῇ τῶν κατοίκων τῆς Ἀγίας Πόλεως εἰδείξε τοιαύτην ἐνεργητικὴν ἀντίστασιν, ὥστε ἐπέτυχεν τοῦλάχιστον νὰ παραδοθῇ ἡ πόλις διὰ συνθήκης, ἀσφαλιζούσης πολλὰ δίκαια καὶ προνόμια τῶν Χριστιανῶν. Τὸ πρῶτον ἄρθρον τῆς συνθήκης ἦτο, ὅτι ὁ Καλίφης αὐτὸς προσωπικῶς καὶ οὐδεὶς ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ ἔπρεπε νὰ παραλάβῃ τὴν ὑποταταμένην πόλιν. Εἰς τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Πατριάρχου ὑπήκουσεν ὁ Καλίφης Ὁμάρ, καὶ ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς Μεδίνης ἀπλοῦστατα ἐνδεδυμένος, καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ τινων ἱππέων· ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ὑπέγραψε τὴν συνθήκην ἐνώπιον τῶν πολλῶν τῆς Ἀγίας Πόλεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐξησφάλιζεν εἰς τοὺς Χριστιανούς τὴν ἀκεραιότητα τῶν ἰδίων Ναῶν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς λατρείας αὐτῶν· μόνον οἱ κάτοικοι ὑπεχρεώθησαν νὰ προσφέρωσιν ἐτήσιον φόρον εἰς τὸν Καλίφην. Τοῦτο συνέβη περὶ τὸ 636 μ. Χ.

Ἐκτοτε μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος ἡ Ἱερουσαλὴμ διήλθε πολλὰς μεταβολὰς εἰρήνης καὶ διωγμῶν, ὑπὸ τοὺς Καλίφας τῆς Δαμασκοῦ καὶ τοῦ Βαγδατίου. Ἡ εὐτυχέστερα ἐποχὴ ἦτο ἡ τοῦ Ἀρουν-ἐλ-Ρασίδ, ἐπιφανοῦς πρὸ πάντων διὰ τὰς φιλικὰς αὐτοῦ σχέσεις πρὸς Κάρολον τὸν μέγαν. Ἡ μετριότης, δι' ἧς μετεχειρίζετο τοὺς Χριστιανούς ὁ Ἀρουν-ἐλ-Ρασίδ, κατενθουσίασε τὸν μέγαν Κάρολον, καὶ ἀπέστειλε καὶ βοηθήματα εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ πρὸς ἀνακαινισμόν τῶν Ναῶν καὶ πρὸς ἀνοικοδόμησιν Μοναστηρίου.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρουν-ἐλ-Ρασίδ τὸ Ἀραβικὸν Κράτος περιέπεσεν εἰς ταραχὰς καὶ εἰς ἀναρχίαν· μετ' ὀλίγον δὲ φοβερὸς διωγμὸς ἐκρηγνῆ κατὰ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ. Οἱ Ναοὶ ἐσουλήθησαν καὶ ἐν μέρει κατεκαρηνίσθησαν. Ἐν τούτοις ὁ διωγμὸς κατέπαυσε, καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐπανέκτησαν τὴν εἰρήνην, καὶ ἐπληρώσαν τὰ διαρρηγμένα. Ὑπέστησαν ὅμως καὶ πάλιν δυστυχίαν καὶ ἀνησυχίαν τυραννικὰς ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Φατιμιδῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1000 καὶ ἐντεύθεν. Ἰδίως δὲ ὁ Χάκεμ, ὁ ἄρρων ἐκείνος Καλίφης, ὅστις ἐθελοποίη ἐκυτόν, ἐρεθισθεὶς ὑπὸ τῶν Ἑβραίων κατὰ τῶν Χριστιανῶν, ἀπέστειλεν εἰς Ἱερουσαλὴμ τὸν δικηγόρον τῆς Ρέμπλης, ὅπως καταστρέψῃ τοὺς Χριστιανικοὺς Ναοὺς, οὓς καὶ κατέστρεψε, τὸν δὲ Πατριάρχην ἀπήγαγεν εἰς Κάϊρον, ὅπου ἐξωρύχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ.

Ἐν τούτοις αἰφνιδίᾳ τις μεταβολὴ ἐπῆλθεν εἰς τὰς διαθέσεις τοῦ Χάκεμ, χάρις εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ Μαρίαν, Χριστιανὴν οὔσαν καὶ ἀδελφὴν τῶν δύο Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων. Δὲν εἶχε παρέλθει εἰσέτι τὸ ἔτος τῆς καταστροφῆς, καὶ ὁ Χάκεμ διέταξε νὰ ἀνοικοδομήσωσιν οἱ Χριστιανοὶ ἐκ νέου τοὺς κατασφραγέντας αὐτῶν Ναοὺς.

Τὸν Χάκεμ διεδέχθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα οἱ Τουρκομάνοι, ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Σελδσοῦκων, οἵτινες δὲν ἐδείχθησαν ὀλιγώτερον τυραννικοὶ πρὸς τοὺς Χριστιανούς, ἢ οἱ προκατοχοὶ αὐτῶν. Τοῦτο ἐξηρέθισε σφοδρὰ τοὺς Χριστιανούς τῆς Δύσεως διὰ τῶν προσκυνητῶν τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἰδίως διὰ τοῦ γνωστοῦ Πέτρου τοῦ Ἑρμιτίου, κατὰ τὰ ἔτη 1093 καὶ 1094, καὶ προσεκάλεσε τοὺς καλουμένους Σταυροφόρους εἰς κατὰκτησιν τῆς Ἀγίας Γῆς· τοῦτο ἐγένετο καὶ κατὰ τὰς 15 Ἰουλίου 1099 οἱ Σταυροφόροι κατέλαβον ὡς νικηταὶ τὴν Ἀγίαν Πόλιν. Μόλις ὅμως διήρκεσεν ἕνα αἰῶνα ἡ ἐφήμερος βασιλεία τῶν Σταυροφόρων, καὶ ὁ Σαλαδῖνος κατέκτησεν αὐτοὺς τὴν Ἱερουσαλὴμ κατὰ τὸ 1187.

Πρὶν ὅμως καταστῇ τέλειος κατακτητὴς ὁ Σαλαδῖνος ἐδημοσίευσεν τὰς ἐξῆς διατάξεις. Πάντες οἱ ἄνθρωποι τοῦ πολέμου ὤφειλον νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς τὴν Τύρον καὶ εἰς τὴν Τρίπολιν ἐντὸς διαστήματος τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Οἱ ὑπηρέται τοῦ νοσοκομείου ὤφειλον νὰ διαμείνωσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὅπως περιθάλψωσι τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τοὺς πληγωμένους. Πάντες οἱ Χριστιανοὶ εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ ἐξαγοράσαι τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν διὰ χρημάτων, δέκα μὲν χρυσῶν δι' ἕκαστον ἄνδρα, πέντε δι' ἑκάστην γυναῖκα, καὶ δύο δι' ἕκαστον παιδίον· ἀλλὰ πολλοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ πληρώσωσι, καὶ ἔμειναν σκλάβοι. Τέλος ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ Χριστιανοὶ ὑπεχρεώθησαν νὰ ἀπομακρυνθῶσιν ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ. Τότε ὁ Σαλαδῖνος, καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἕξω τῆς πύλης τοῦ Δαυὶδ, εἶδε διελθόντας ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ 100,000 Σταυροφόρους· ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν μὴ δυνηθέντων νὰ πληρώσωσι καὶ ἐξαγοράσωσιν ἑαυτοὺς ἀνῆρχετο εἰς 16,000, μεταξὺ τῶν ὁποίων 5 χιλ. παιδίων. Μετὰ τὴν θλίβεράν ἐκείνην ἀναχώρησιν τῶν Σταυροφόρων ὁ Σαλαδῖνος εἰσῆλθε μεγαλοπρεπῶς καὶ ἐν θριαμβῷ νικητῆς εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν.

Ματαίως ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐπανῆλθεν εἰς χεῖρας τῶν Χριστιανῶν δι' ὀλίγον καιρὸν, δυνάμει μιᾶς συνθήκης μεταξὺ Φρειδερίκου Β'. Αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Μέλκ-ελ-Κάμελ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου· μόλις ἐτελείωσεν ἡ προθεσμία τῆς συνθήκης ἐκείνης, ὁ ἡγεμὼν τοῦ Κορακείου ἐπωφελήθει ἐκ τῆς ἀδυναμίας τοῦ ἡγεμόνος τῆς Δαμασκοῦ, εἰς ᾧ ἀνῆκεν ἡ Ἀγία Πόλις, ἐκυρίευσεν αὐτήν, καὶ ἀνέτρεψεν ὅλα τὰ ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἀνεγερθέντα ὀχυρώματα. Μετ' ὀλίγον οἱ Χριστιανοὶ τῆς Συρίας, ἐπωφελήθεντες ἐκ τῆς διαφωνίας τῶν Μουσουλμάνων ἡγεμόνων, ἀνήγειραν ἐκ νέου τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἀνοικοδόμησαν τοὺς Ναοὺς· τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ 1242. Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου οἱ ἡγεμόνες τῆς Δαμασκοῦ, τοῦ Κορακείου καὶ τῆς Ἑμέσσης, διανοηθέντες νὰ κατακτήσωσι τὴν Αἰγύπτου, εὐνοηθολόγησαν μετὰ τῶν καλουμένων Ναϊτῶν καὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανῶν τῆς Παλαιστίνης, ὑποσχόμενοι αὐτοῖς ὅχι μόνον τοὺς ἁγίους τόπους εἰς ἀντάλλαγμα τῆς συμμαχίας, ἀλλὰ καὶ τῆς Αἰγύπτου μετόχους νὰ καταστήσωσιν αὐτούς. Μεγάλαι λοιπὸν προπαρασκευαὶ ἐγίνοντο ἐν Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ κατὰ τῆς Αἰγύπτου.

Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου πληροφορηθεὶς πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ, συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐν Παλαιστίνῃ καὶ Συρίᾳ Χριστιανούς, ὡς καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν. Προσεκάλεσε λοιπὸν τοὺς ἀγρίους καὶ ὠμολότους Χοβαρεσμίους, ἐκβληθέντας ἐκ τῆς χώρας αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τατάρων καὶ διακλαδισθέντας καθ' ὅλην τὴν Συρίαν καὶ τὴν Αἰγύπτου. Εἰς τούτους ὁ Σουλτάνος τῆς Αἰγύπτου ὑπεσχέθη τὴν Παλαιστίνην, ἐὰν ἐπῆρ-

χοντο ἵνα κατασφάξωσι τοὺς κατ' αὐτοῦ συνομόσαντας Χριστιανούς. Οἱ Χοβαρέσμιοι τότε ἐπέπεσον μανιωδῶς κατὰ τῶν ἐν Παλαιστίνῃ Χριστιανῶν· αἱ φλόγες τοῦ πυρὸς, τὸ ὁποῖον ἀνῆπτον ἀπανταχοῦ, ὅθεν διέβαινον, ἀνῆγγειλαν τὴν ἀφίξιν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν Ἱερουσαλὴμ. Οἱ Χριστιανοὶ τῆς Ἀγίας Πόλεως ἀπῆλθον ἐξ αὐτῆς ἵνα σωθῶσι, καταλιπόντες ἐν αὐτῇ ὀλίγους μόνον κατοίκους καὶ τοὺς ἀσθενεῖς· ἀλλ' οἱ Χοβαρέσμιοι εἰσελθόντες εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν δὲν ἐπηρεάσθησαν εἰς τὸ νὰ κατασφάξωσι τοὺς ὀλίγους μόνον ἐκείνους, ἀλλὰ μετεχειρίσθησαν καὶ στρατήγημα ἀντάξιον τῆς θηριωδίας αὐτῶν, ὅπως κατασφάξωσι καὶ τοὺς λοιποὺς Χριστιανούς. Ἀνεπέτασαν λευκὰς σημαίας ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων πύργων τῆς πόλεως, καὶ ἔκρουον καὶ τοὺς κώδωνας, εἰς σημεῖον εἰρήνης. Οἱ δυστυχεῖς Χριστιανοὶ ἐξαπατηθέντες ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν περὶ τὰς 7,000, ὅτε ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν, ὡς ἄγρια θηρία, οἱ Χοβαρέσμιοι κατέσφαξαν ἀπαντας, μηδεὶν ἐξαιρουμένου. Μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα ἡ Ἱερουσαλὴμ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Σουλτάνου τῆς Αἰγύπτου περὶ τὸ 1246.

Ἐκτοτε ἡ ταλαιπώρος Ἱερουσαλὴμ κατέστη θέατρον ἀλλεπαλλήλων τραγικῶν σκηνῶν ὑπὸ τοὺς Καλίφας τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἰδίᾳ διαρκούσης τῆς ἀναρχικῆς βασιλείας τῶν Μαμελούκων, μέχρις οὗ καὶ αὐτὴ ἡ Ἀγία Πόλις μετ' ἀπάσης τῆς Συρίας περιῆλθεν εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Σουλτάν Σελῆμ τοῦ Β' κατὰ τὸ 1517 μ. Χ. Ἐκτοτε διῆλθεν ὅλας τὰς περιπετείας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

Κατὰ τὸ 1779 ὁ Ναπολέων Βοναπάρτης ἐξῆλθε μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰοππὴν, ἐπίνειον τῆς Ἱερουσαλὴμ· τότε οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Ἱερουσαλὴμ συνήθροισαν ὅλους τοὺς Χριστιανούς ἐν τὸς τοῦ Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως, καὶ ἤσαν ἑτοιμοὶ νὰ κατακαύσωσι καὶ αὐτοὺς καὶ τὸν Ναὸν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν οἱ Γάλλοι στρατιῶται ἤθελον ποιῆσαι κίνημα πρὸς τὴν Ἱερουσαλὴμ, ἀλλ' ὁ Ναπολέων διεκέρυεν, ὅτι ἡ Ἱερουσαλὴμ δὲν ἐμπεριείχετο εἰς τὸ πρόγραμμά αὐτοῦ, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐπῆλθε κατὰ τῆς Πτολεμαίδος, ὅτε οἱ Μουσουλμάνοι πληροφορηθέντες ἠλευθέρωσαν τοὺς Χριστιανούς.

Μετὰ 32 ἔτη ὁ Ἰβραήμ πασσᾶς υἱὸς τοῦ Μεχμέτ Ἀλῆ ἐπῆλθε κατὰ τῆς Παλαιστίνης μετὰ 40,000 Αἰγυπτίων καὶ 90 πεδινῶν πυροβόλων, καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Ἱερουσαλὴμ τὴν 7 Δεκεμβρίου 1831 χωρὶς τῆς παραμικρᾶς ἀντιστάσεως. Ἡ διοίκησις τοῦ νέου κατακτητοῦ ὑπῆρξε τόσο καλὴ, ὥστε ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὴν διοίκησιν πεπολιτισμένης Εὐρωπαϊκῆς Κυβερνήσεως· ἀλλὰ μόλις διήρκεσεν 9 ἔτη, μέχρι τοῦ 1840, ὅτε ὁ Μεχμέτ Ἀλῆς διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τῶν εὐρωπαϊκῶν Κυβερνήσεων ὑπεχρέωθη νὰ ἐκκενώσῃ τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην, καὶ ἔκτοτε ἡ Ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν περιχώρων αὐτῆς ἐπανῆλθε καὶ διατελεῖ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Ὑψηλῆς Πύλης.

Ἐξαρτωμένη σήμερον ἡ Ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν περιχώρων αὐτῆς, ὡς ἐπαρχία, ἐκ τῆς Νομαρχιακῆς διοικήσεως (Βιλαετίου) τῆς Δαμασκού, λαμβάνει τὸν Πασσᾶν αὐτῆς ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ συνεννοεῖται ἀπ' εὐθείας μετ' αὐτῆς τῆς Υ. Πύλης, ὡς ἐκ τῶν σπουδαίων καὶ σοβαρῶν πάντοτε ὑποθέσεων τῶν ἀγίων προσκυνημάτων.

Ταῦτα λίαν περιληπτικῶς, ὡς ἀναγκαῖα ὡς τὰ ἱστορικὰ ἐξεθέσαμεν, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν νὰ περιγράψωμεν ἐν ἑκαστῶν τῶν μερῶν τῆς Ἀγίας Πόλεως. Ὑπολείπεται νὰ εἰπωμεν ὀλίγα ἐν τῇ προσεχῇ ἡμῶν ἐπιστολῇ καὶ περὶ τῆς τοπογραφίας, παλαιᾶς τε καὶ νέας, τῆς Ἱερουσαλὴμ.

Λ Ο Γ Ο Σ

τοῦ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ τῆς Ῥωσσίας
Αὐτοκρατορικοῦ Ἐπισκόπου (α).

Ἐορτάζομεν σήμερον, ἐν φόβῳ εὐγνωμονοῦν.

(α) Ἰδ. τὸ ἐν τῷ προηγούμεν. φύλλῳ τελευταῖον διάφορον.

τες τῷ Κυρίῳ, τὴν ἐννεακοσιοστὴν ἐπέτειον τοῦ μεγίστου γεγονότος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορίᾳ. Κατὰ τὰ 900 ταῦτα ἔτη θαυμάσια ἐπετελέσθησαν ἐν ἡμῖν ὑπὸ τῶν βουλῶν τοῦ Ὑψίστου· ἐκ βαρβάρου διεσπαρμένης σλαβικῆς φυλῆς ἀνεβλάστησε μέγα Κράτος, ἀνεπτύχθη ἡ ἐθνικὴ συνείδησις, ἐπεξετάθη ἡ ρωσσικὴ γῆ διὰ Κιέβου μέχρι Μόσχας. Ἐν ᾧ περίεξ κατελύοντο σλαβικὰ Κράτη ὑπὸ ἀλλοδόξων, εἰς τὸν ρωσσικὸν λαὸν ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὴν δύναμιν νὰ διατηρηθῇ, ν' ἀναπτυχθῇ, νὰ ὑπομείνῃ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῶν βαρβάρων τῆς ἐρήμου, νὰ ἀποτινάξῃ αὐτόν, νὰ ἐπιζήσῃ καὶ ἐπικρατήσῃ τῶν δυστυχημάτων τῆς ἀναρχίας, ν' ἀποκρούσῃ τὴν ρωμαϊκο-πολωνικὴν ἐπίθεσιν, νὰ ἐπανακτήσῃ τὰ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἀρπαγέντα ἄκρα αὐτοῦ, νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς θαλάσσης, νὰ ἰσχυροποιηθῇ τῇ δυνάμει καὶ τῇ δόξῃ τῶν ρωσσικῶν ὅπλων, καὶ νὰ στερεωθῇ ἀκραδάντως ἐν τῇ πίστει, ἣν διέθεντο αὐτῷ οἱ πατέρες του.

Ταῦτα δὲν ἐγένοντο διὰ τῆς ἡμετέρας δυνάμεως, ἀλλὰ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ· καὶ ἡ θεία δύναμις ἐφάνη ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, εἰς ἣν ἡ ἡμετέρα φυλὴ εἰσῆλθε πρὸ 900 ἐτῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ εὐσεβοῦς ἡγεμόνος ἁγ. Βλαδιμήρου. Εὐλογημένη καὶ μακαρία ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἐν ᾗ ἐτέθη τὸ στερεὸν θεμέλιον τῶν ἡμετέρων τυχῶν. Τί θὰ ἐγινόμεθα ἄνευ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης εἶναι φοβερόν καὶ νὰ τὸ φαντασθῇ τις. Τῇ βοηθείᾳ αὐτῆς καὶ μόνῃς ἐμείναμεν Ῥῶσσοι, καὶ συνελέξαμεν τὰς διεσπαρμένας δυνάμεις μας· αὕτη ἐνεθουσίαζε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὸν λαόν, ὅστις ὑπέμεινε τὰς μεγίστας τῶν συμφορῶν, καὶ κατέβαλε τοὺς ἐχθρούς του, αὕτη ἐπέμπε τοὺς υἱοὺς τῆς πατρίδος ν' ἀποθνήσκωσιν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ ἐδίδασκε τὸ διεσπαρμένον ποίμνιον νὰ συνθροίζηται περὶ τὸν ποιμένα.

Ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ὁπόθεν ἐπέλαμψε τὸ φῶς τοῦ Χριστοῦ ἐφ' ὅλον τὸν κόσμον, παρελάβομεν τὴν πίστιν ἡμῶν καὶ τὸ πασιφανές καὶ ἀσύγκριτον κάλλος τῶν θρησκευτικῶν τελετῶν, εἰς ἃς εἰσῆγάγομεν τὸ ἡμέτερον ρωσσικὸν πνεῦμα διὰ τῆς γλώσσης μας καὶ τοῦ θαυμασίου ἤχου τῶν ἡμετέρων ἐθνικῶν ᾠσμάτων. Τὸ ρωσσικὸν πνεῦμα ἐκάλλυνε καὶ ἡγάπησε τὸν θαυμάσιον ἐκεῖνον ἤχον τοῦ ρωσσικοῦ κώδωνος, ὅστις τόσῳ μυστηριωδῶς ἐγείρει αὐτὸ, καὶ προσκαλεῖ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐκ τῆς γῆς οἴκαδε εἰς τὸν οὐρανόν. Ἐκ τοῦ ἀρχαίου δένδρου, ὅπερ ἐφυτεύθη ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἁγ. πατέρων τῆς οἰκουμένης Ἐκκλησίας, παρελάβομεν τὸν κόκκον, ἐξ οὗ ἀνεβλάστησεν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γῇ τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο εὐσκόφυλλον δένδρον, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὴν πᾶσαν διὰ τῆς σκιᾶς του, καὶ ἐλκύει καὶ νῦν ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ τοὺς ὁμοφύλους λαοὺς καὶ τοὺς ἀλλοφύλους, εἰς οὓς ἡμεῖς παραδίδομεν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν λατρείαν ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῶν γλώσσῃ. Πατέρες καὶ ἀδελφοί! Τί δύναται νὰ εἶναι εἰς πάντας ἡμᾶς, καὶ μεγάλους καὶ μικροὺς, χαριέστερον, προσφιλέστερον καὶ τιμαλφέστερον τῆς Ἐκκλησίας; Ὅποιον κάλλος συμπαθέστερον καὶ χαριέστερον τοῦ κάλλους τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ρωσσικὴν καρδίαν; Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ προσφιλεῖς μήτηρ τοῦ Ῥώσσου· ὅλοι ἡμεῖς εἴμεθα τέκνα της, καὶ ὅστις πλανᾶται μακρὰν αὐτῆς θὰ ἐπανέλθῃ πάλιν οἴκαδε πρὸς τὴν μητέρα του, τῇ θείᾳ βοηθείᾳ. Ὁ ναὸς μας εἶναι ἡ οἰκία τοῦ Ῥώσσου, οἰκία πλησιεστάτη αὐτῷ, ἐν ᾗ πάντες εἶναι ἴσοι ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· ὅλοι ἔχουσι καὶ εὐρίσκουσι τόπον, ὅλοι ἀρύονται ἐξ ἴσου χαρὰν καὶ παρηγορίαν.

Ἐνταῦθα εἶναι ἡ ἡμετέρα δύναμις, ἐνταῦθα τὸ ἀπόκρυφον θησαυροφυλάκιον τῶν ἡμετέρων τυχῶν, ἐνταῦθα τὸ φυλακτήριον τῶν πολυτιμοτάτων ἡμῶν παραδόσεων καὶ τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν δυνάμεων, εἰς ἃς πέπτωται ν' ἀναφανῶσιν ἐτι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐὰν ἡμεῖς διὰ τῶν ἔργων

τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης δικαιώσωμεν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν τῆς ἡμετέρας πίστεως. Ναί, ὁ Θεὸς γένοιτο ἡμῖν βοηθός! Ἐπὶ τούτῳ δὲ συνήλθομεν ἐνταῦθα, ὅπως ἀναμνησθῶμεν τοῦ μεγάλου Αὐτοῦ ἐλέους, ὅπερ ἐπέδαψίλευσεν εἰς τὸν ρωσσικὸν λαόν, καὶ ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας ἡμῶν, θερμῆς οὐσης ἐκ τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης, εὐχαριστήσωμεν αὐτόν, καὶ καθικετεύσωμεν, ἵνα δικαιωθῇ ἡ πίστις ἡμῶν ἐν τοῖς ἔργοις ἡμῶν καὶ ταῖς τύχαις, ἀναπτύσσεται δὲ καὶ ἀκμάζῃ ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία, ἡ ἡνωμένη μετὰ τοῦ λαοῦ, καὶ ὁ λαὸς ὁ ἡνωμένος μετὰ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, καὶ πρὸς τοὺς Μητροπολίτας Μυροβουνίου καὶ Σερβίας εἶπε·

Ἀμὴν δόξα καὶ εὐμερία εἰς τὸν Ὁρθόδοξον οἰκουμένικόν θρόνον, τὸν ἐν τῇ νέᾳ Ῥώμῃ, τῇ πόλει τοῦ Κωνσταντίνου, παρ' οὗ παρέλαβεν ἡ ἡμετέρα ἀγία Ῥωσσία τὸ φῶς τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας! Τιμὴ καὶ δόξα καὶ εὐδωκίαι εἰς τοὺς ἀγιωτάτους πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως, Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας καὶ Ἀντιοχείας καὶ εἰς τοὺς προΐσταμένους πασῶν τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν. Καὶ, ἐναντίον πάντων ὁρατῶν καὶ ἀοράτων ἐχθρῶν, εἶθε νὰ μὴ ἐκασθενήσῃ καὶ μὴ καταλυθῇ εἰς τοὺς αἰῶνας ἡ ἑνωσις ἡμῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ τῇ χριστιανικῇ ἀγάπῃ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἐν τῷ προηγούμενῳ φύλλῳ τῆς «Σιῶν» ἀναγγέλλοντες τὴν τὰ προνόμια τοῦ Κλήρου καταργούσαν Ἐγκύκλιον τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ἐν Κων/πόλει, ἠδωμεν, ἐλέγομεν, ἂν οἱ τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας διέποντες θέλουσι δείξει ἐν τῇ περιπτώσει τοῦλάχιστον ταύτῃ τὴν δέουσαν εὐψυχίαν, ἐν ἀνάγκῃ δὲ καὶ αὐταπάρνησιν, πρὸς διάσωσιν τῶν προνομίων τοῦ πολυπαθοῦς Γένους ἡμῶν. Δυστυχῶς πᾶσαν τοιαύτην περὶ αὐταπαρνήσεως ἐλπίδα ἀφαίρειται ἀνταπόκρισις τις τῆς Ἀκροπόλεως διατῶν ἐξῆς:

Διὰ τῆς δημοσιευθείσης Ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης τὰ προνόμια τοῦ Κλήρου, ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν ὁποίων πρὸ 4 ἐτῶν τοσοῦτος ἐγένετο ἀγών, καταργοῦνται ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν κακουργούντων ἱερῶν ἢ μοναχῶν· ἀλλὰ ταύτην τὴν φορὰν ἄνευ θορύβου καὶ συζητήσεων, ἄνευ συγκινήσεων καὶ ἐκπτώσεων ἐκ τοῦ θρόνου τῶν Χρυσοστόμων. Τὸ πρᾶγμα ἠκολούθησε τὸν φυσικὸν ροὴν του· καὶ ἐκλήτευσθησαν, καὶ ἐφυλακίσθησαν, καὶ ἐπαύθησαν ἀμέσως ὑπὸ τῆς Πύλης οὗ μόνον Ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ Ἀρχιερεῖς. Ἀπέναντι τῆς ἐπιβληθείσης οὕτως ἐπισήμως θελήσεως τῆς Ὀθωμανικῆς Κυβερνήσεως τῶν μὲν ἐνταῦθα ἐφημερίδων τὰ στόματα ἐκλείσθησαν ἐπὶ τῇ φοβερᾷ δι' αὐτὰς ποινῇ τῆς παύσεως, τῶν ἀγίων Συνοδικῶν τὰ στόματα ἔμενον κεχνητότα, τῶν Ἀττικῶν ἐφημερίδων ἡ ἀδιαφορία ὑψώθη μέχρι τοῦ ζενιθ αὐτῆς, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἡ ἀντιπρόσωπος ἐνταῦθα Ἀρχὴ νήδυμον ἐκοιμήτο. Ἀπέναντι τοιοῦτων προηγούμενων τί ἄλλο ἀνεμένετε; Ἰδοὺ μία ἐπίσημος Ἐγκύκλιος, ἥτις πλέον θὰ εἶναι διὰ τὸ μέλλον γεγονός τετελεσμένον. Αἱ πλεῖστοι τῶν ἐφημερίδων οὐδ' ἀνέφερον τὸ πρᾶγμα· μία μόνον, περιωρίσθη νὰ θέσῃ αὐτὴν, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν κεφαλαίωδη γράμματα, ταῦτα μόνον τὸν κίνδυνον ἐκδηλοῦντα. Ἀλλ' οὐδεμία οὐδαμῶθεν παρατήρησις, οὐδὲν σχόλιον· οὐδεμία ἀνυψώθη φωνὴ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης καταστάσεως, δι' ἣν ἄλλοτε ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ ὑψίστου τῶν ἀξιωματῶν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ὅστις νῦν μὲ βλέμμα οἰκτιρμοῦ βεβαιῶς ἐκφραστικὸν θὰ στρέφῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ Φανάριον, ἐν ᾧ μακαρίως διάγουσι τόσοι προμαχῶνες τῶν προνομίων μας, ὧν ὅμως οἱ πλεῖστοι οὐδὲ διὰ τὰς ἐπαρχίας των Χαλδίαν, Ἀγκυραν καὶ τὰς τοιαύτας εἶναι ἱκανοὶ ποιμένες.